

26.5.2016

Yksikön päällikkö

Helsingin kaupunginmuseon lausunto Alppiharjun (12.ko) asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arvointisuunnitelmasta ja asemakaavaluonnoksesta, Linnanmäen alue

HEL 2011-004816 T 10 03 03

Kaupunkisuunnitteluviraston lausuntopyyntö 4.5.2016

Osallistumis- ja arvointisuunnitelma korvaa aiemmin 8.3.2012 päivätyn suunnitelman. Suunnittelualueesta on rajattu Alppipuisto ja Leninipuisto omiksi kaava-alueiksi. Asemakaavan muutos koskee Linnanmäen huvipuistoaluetta, Tivolitietä sekä osaa Vauhtitiestä. Asemakaavan muutos mahdollistaa Linnanmäen huvipuistoalueen käytön nykyisellään sekä kehittämisen tulevaisuudessa. Huvipuistoalueen rakennusoikeus kasvaa 3 700 k-m² ja on asemakaavan muutoksen jälkeen 32 800 k-m². Asemakaavan muutos perustuu monilta osin voimassa olevaan asemakaavaan vuodelta 1995. Vesilinnojen suojelu rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomattavan arvokkaina rakennuksina säilyy ennallaan. Asemakaavan muutoksen tavoitteena on mahdollistaa vesilinnojen käyttö huvipuistotoimintaan. Nykyinen linja-autojen pysäköintialue muutetaan yleiseksi pysäköintialueeksi ja sen alle sijoittuvaan pysäköintilaitokseen tulevat Linnanmäen asiakaspysäköintipaikat. Autopaikkoja pysäköintilaitokseen tulee noin 700. Huvipuiston asiakaspysäköinti ohjataan Vauhtitien ja Tivolitien kautta uuteen pysäköintilaitokseen. Tavoitteena on vähentää liikennettä Alppilan asuinalueella. Huoltoajo sekä linja-autojen reitti Linnanmäelle säilyy nykyisellään, Viipurinkadun kautta. Linnanmäen eteläinen sisäänkäynti laajenee, kerrosala kasvaa nykyisestä noin 3 500 k-m². Sisäänkäyntirakennuksen laajennus sijoittuu osittain nykyisen Alppipuiston alueelle.

Erityisesti korkeiden laitteiden osalta voimassa oleva asemakaava ei täytä huvipuiston toiminnan edellytyksiä, sillä nykyisten laitteiden korkeudet saattavat poiketa merkittävästi kaavassa osoitetusta maksimikorkeudesta. Uusi asemakaava mahdollistaa korkeiden huvipuistolaitteiden sijoittamisen tontille. Linnanmäen huvipuisto sijoittuu ympäristöönsä nähden korkealle ja näkyy kantakaupungissa moneen suuntaan. Asemakaavan muutoksen tavoitteena on ohjata korkeiden laitteiden sijoittuminen keskitetysti alueen keskelle, vesilinnojen väliin, siten että vaikutukset kaupunkikuvaan ovat hallittuja.

Kaupunginmuseo lausuu kaavahankkeesta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta seuraavan.

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo>

Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

26.5.2016

Yksikön päällikkö

Asemakaavan muutosalue rajautuu RKY 2009-alueeseen (Finlandia-talo, Kaupunginteatteri, Kulttuuritalo), joista Kulttuuritalo sijaitsee Linnanmäkeen rajautuen Sturenkadulla. Lisäksi alue rajautuu historiallisesti arvokkaisiin puistoihin: Leninipuistoon ja Alppipuistoon.

Linnanmäen huvipuisto avattiin vuonna 1950. Sen perustivat lastensuojelutyötä tekevät järjestöt sotien jälkeen, sillä ne tarvitsivat varoja ja päättivät avata huvipuiston Helsinkiin. Huvipuisto vuokrasi kaupungilta alueen Alppilan Vesilinnanmäeltä, joka on osa laajaa Eläintarhan puistoaluetta. Kallioiselle alueelle oli rakennettu aiemmin kaksi vesilinnaa alueen sopivan sijainnin eli maaston korkeuden vuoksi. Ensimmäinen vesilinna oli valmistunut vuonna 1876 insinöörin Endre Lekven ja Robert Huberin piirustusten mukaan. Vesilinnaa laajennettiin vuosina 1902 ja 1915 sekä korotettiin punatiilisenä luonnonkiviosan päälle vuonna 1929, kun kaupungin vedenkulutus lisääntyi ja paine uusilla alueilla jäi liian pieneksi. Laajennukset rakennettiin niin, että ne muodostivat jatkon edelliselle vaiheelle. Kun vilkas rakennustoiminta alkoi mm. Töölön ja Kallion korkealla sijaitsevilla alueilla, piti vesijohtopaineen lisäämiseksi rakentaa säiliö, joka tulisi nykyistä säiliötä korkeammalle. Uusi, pyöreän muotoinen vesilinna valmistui vuonna 1938 kaupunginarkkitehti Gunnar Taucherin suunnitelmin. Uuden vesilinnan ympäristön samoin kuin sen kattopuutarhan suunnitelmat laadittiin Paul Olssonin toimistossa, jossa puutarha-arkkitehti Onni Savonlahti ilmeisesti piirsi ne.

Molemmat vesilinnat on suojeltu voimassa olevassa asemakaavassa (1995) suojelumerkinnällä sr-1. Asemakaavan muutosluonnoksessa ne suojellaan edelleen sr-1-merkinnällä rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomattavan arvokkaina rakennuksina. Käyttötarkoitukseksi vanhemmalle, suorakaiteen muotoiselle vesilinnalle on merkitty hr-1 eli rakennusala, jonne saa sijoittaa huvipuistotoimintaa palvelevia toimintoja. Pyöreän vesilinnan käyttötarkoitukseksi on merkitty hr-2 eli rakennusala, jonne saa sijoittaa huvipuistotoimintaa palvelevia toimintoja. Lisäksi rakennuksen katolle, olemassa olevan katoksen alle saa sijoittaa kahvilan, jonka kerrosala on enintään 300 k-m².

Suorakulmaisen vesilinnan itäpuolella sijaitseva pieni tiilirakennus, entinen vesilaitoksen vartijan asunto on suojeltu voimassa olevassa kaavassa merkinnällä sr-1. Sen suojelumerkintää ehdotetaan muutettavaksi sr-3 -merkinnäksi asemakaavan muutosluonnoksessa. Toinen, vuonna 1952 valmistunut entinen vartijan asunto, ei ole merkitty suojeltavaksi.

Linnanmäen nykyinen pysäköintialue muutetaan parkkikentäksi, jonka alle sijoitetaan pysäköintihalli neljään maanalaiseen kerrokseen. Ajo

26.5.2016

Yksikön päällikkö

halliin tapahtuu Vauhtitien ja Tivolitien kautta. Kaupunginmuseo katsoo, että pysäköintihallin kannen päälle nousevat IV-, hissi- ja porraskuilut (4 kpl) eivät esitettyinä (viitesuunnitelma, arkkitehtitoimisto Konkret) sovi ympäristöönsä. Viitesuunnitelmaa tulisi tältä osin tarkistaa ja viedä määräykset rakennelmista ja niiden ulkoasusta ja korkeudesta myös asemakaavaan. Alppipuiston suuntaan esitetty muuri on asemakaavassa määrätty suunniteltavaksi niin, että se on korkeatasoisesti ja materiaaleiltaan sopeutuu ympäristöön, mutta viitesuunnitelman mukainen muuri ei vaikuta olevan vielä loppuun asti suunniteltu.

Linnanmäen huvipuistoalueen rajautuminen puistoalueisiin (Alppipuisto, Leninipuisto), jotka tullaan suojelemaan erillisillä asemakaavamuutoksilla, tulee ottaa huomioon. Asemakaavaluonnoksessa onkin annettu määräyksiä siitä, miten Linnanmäen alueen ympäristöön rajautuvissa rakennuksissa ja rakenteissa tulee ottaa huomioon ympäristön arvokas luonne. Etenkin Alppipuistoon rajautuva julkisivu, Tivolitien suuntaisena muurina tarvitsee suojaistutuksia ja aitojen ja muurien tulisi olla yhteneväisiä ja korkeatasoisia. Kaupunginmuseo pitää tärkeänä, että alueelle laaditaan yleissuunnitelma, jossa nämä puistoihin rajautuvat alueet ja niiden käsittely esitetään tarkemmin. Huvipuistoalue laajenee Alppipuiston puolelle Sturenkadun suuntaan. Puistoon osittain sijoittuvalle, uudelle rakennusalueelle on annettu kaavaluonnoksessa määräys, että ”sisääntulorakennuksen julkisivujen tulee olla pääosin lasisia ja suunnittelussa tulee huomioida rakennuksen suhde ympäristöön”. Jatkon rakennussuunnittelussa suunnitelmia tullaan arvioimaan tästä näkökulmasta.

Museolla ei ole asemakaavaluonnoksesta muuta huomautettavaa.

Lisätiedot

Johanna Björkman, tutkija, puhelin: +358 9 310 36473
johanna.bjorkman(a)hel.fi

Anne Mäkinen
yksikön päällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu